

De filosofie van het vliegen vangen

leven komen, insecten die veel weg hebben van wespen, bijen of hommels, maar het niet zijn, omdat ze over twee in plaats van vier vleugels beschikken.

Voor Sjöberg is die eerste lentedag het teken dat het jachtseizoen is geopend. Gewapend met vliedernet trekt hij eropuit. Geen zweefvlieg is meer veilig op het oostelijk van Stockholm gelegen eiland Runmarö, waar hij woont, werkt, én dus op tweevleugelige wannabe wespen jaagt. "We hebben het hier over plezierjacht", stelt hij in zijn boek 'De vliegenvall', maar daarmee vergeet Sjöberg dat zijn hobby is uitgegroeid tot een obsessie en van hem een zweefvliegenexpert heeft gemaakt.

Tijdens de jachtpartijen moet Sjöberg geregeld verantwoording afleggen over zijn activiteiten. Als hij weer eens half verscholen in het struikgewas wild om zich heen slaat met zijn net, vragen bezorgde toeristen wat dat allemaal te betekenen heeft. Soms moet de natuurvorser dan conversaties aangaan met wat hij noemt 'cultuurloze lieden' die ervan overtuigd zijn dat iemand die een vlieg kwaad doet, amoreel en wreed is. "Dat zijn ecologische types, brave flagellanten, als u mij die uitdrukking toestaat, die bij hun stinkende villacomposthopen neerhurken en vroom rusten in de zekerheid dat de strijd voor een groot deel van het leven op aarde is gestreden. De nachtmerries van de uitroeiing kwellen hen hevig; dat zie je aan hun bedroefde ogen."

Tegen die mensen vertelt Sjöberg liever niet dat zijn vangst thuis bij hem ligt opgebaard. Terwijl zijn vader en opa het bij postzegels hielden, verzamelt hij dode zweefvliegen. In Zweden komen 368 verschillende soorten voor. Daarvan bevinden zich er 202 in Sjöbergs huis ('een triomf, geloof me'). Hun rondjes vliegen doen ze allang niet meer. Het merendeel

vond overigens niet in het vliedernet maar in zijn tuin de dood; in iets wat nog het meest lijkt op een grote partytent. Eenmaal naar binnen gevlogen, is er voor hen geen weg meer terug en nu liggen de zoemers opgeprikt in één van de talloze displaydozen.

Je zou Sjöberg wel de Zweedse Redmond O'Hanlon kunnen noemen. Net als de Britse schrijver verwondert hij zich over de natuur en dist hij het ene na het andere mooie verhaal uit het verleden op. En waar O'Hanlon het leven induikt van helden als de vrijbuiters Richard Burton, Henry Wickham en de dames Tinne, heet Sjöbergs held René Malaise, "een onverbeterlijke optimist, een avonturier, die lekker en lang leefde op een licht dieet van louter zelfgenoegzaamheid en vreugdeberekeningen waarvoor een romanfiguur van Balzac zich niet zou hoeven schamen".

Malaise (1892-1978) is de uitvinder van de Malaiseval, de feesttent waarmee Sjöberg zijn vliegen vangt. Daarmee is direct de titel van 'De vliegenvall' verklaard. Het is een ode aan Malaise, wiens leven prachtig door Sjöberg wordt beschreven. Een biografie is het echter niet, daarvoor heeft Sjöberg het te veel over zichzelf. Wat 'De vliegenvall' wel is, dat is lastig om scherp te krijgen. Naast een portret van Malaise en een zelfportret van Sjöberg, is het een introductie over het reilen en zeilen van de zweefvlieg.

Jammer dat het nu winter is en er buiten zo weinig leven valt te bespeuren, want anders luister je na lezing van 'De vliegenvall' met een ander oor naar al dat gezoem om je heen. Ook is het boek een eerbetoon aan de 'knopologie', oftewel het met wetenschappelijke pretenties verzamelen van dingen, in dit geval dode zweefvliegen. Als klap op de vuurpijl eindigt 'De vliegenvall' verrassend als een

Een verrassend boek, komisch en met zelfspot geschreven, en eindigend als een heuse thriller

Zweedse Redmond O'Hanlon over de ziel van de verzamelaar

ELIAS VAN DER PLICHT

Als de zon in april de eerste knoppen van de wilg ontsluit, is er een Zweed die blijmoedig uit zijn winterslaap ontwaakt: schrijver en bioloog Fredrik Sjöberg. De koude, donkere maanden daarvoor heeft hij reikhalzend naar dit moment uitgekeken. Het is hét ogenblik waarop de eerste zweefvliegen tot

heuse thriller. Daarvóór valt er genoeg te lachen. Sjöberg schrijft komisch en met zelfspot, al balanceert de schrijver meer dan eens op het randje tussen grappig en flauw. Steeds blijft hij net aan de goede kant van de streep. Ook daarin is Sjöberg de evenknie van O'Hanlon.

Opmerkelijk genoeg verscheen 'De vliegenval' al in 2004 in Zweden. Pas sinds een jaar of drie heeft het zijn weg naar het buitenland gevonden en inmiddels is het in een stuk of tien talen vertaald. Alsof het boek zelf eveneens uit een winterslaap moest ontwaken voor het de vleugels uitsloeg.

Fredrik Sjöberg: De vliegenval.
Vertaald door Geri de Boer. Ad.
Donker; 238 blz. € 24,50